

طب دامپزشکی و نقش آن در فقه اسلامی

اهمیت آناتومی، بیماری های مشترک انسان و دام و حقوق حیوانات در فقه اسلام

تدوین و گردآوری:

دکتر عارف هوشیاری

(کارشناس ارشد مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم سازی رازی)

دکتر غلامرضا نجفی تازه کند

(متخصص علوم تشریحی دامپزشکی (DVSC) عضو هیئت دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه)

ویراستاران علمی:

دکتر علی آملی رودسری (عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم سازی رازی)

حجت الاسلام والمسلمین سید کریم صادقی (نماینده ولی فقیه در مؤسسه تحقیقات واکسن و

سرم سازی رازی)

انتشارات جهاد دانشگاهی واحد آذربایجان غربی

سرشناسه	هوشیاری، عارف، ۱۳۵۷، - گرد آورنده
عنوان و نام پدیدآور	طب دامپزشکی و نقش آن در فقه اسلامی: اهمیت آناتومی، بیماری های مشترک انسان و دام و حقوق حیوانات در فقه اسلام / تدوین و گرد آوری عارف هوشیاری، غلامرضا نجفی؛ ویراستاران علمی علی آملی رود سری و سید کریم صادقی.
مشخصات نشر	ارومیه: جهاد دانشگاهی، واحد آذربایجان غربی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۶۷ ص: مصور.
شابک	978-600-5936-49-0 : ۹۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی: فیبا	
یادداشت	کتابنامه: ص: ۱۶۷.
موضوع	حیوان ها -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع	Animals -- Religious aspects -- Islam
موضوع	حقوق حیوان ها -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع	Animal rights -- Religious aspects -- Islam
موضوع	حقوق حیوان ها -- جنبه های قرآنی
موضوع	Animal rights -- Qur'anic aspects
موضوع	فقه جعفری -- رساله عملیه
موضوع	Islamic law, Ja'fari -- Handbooks, manuals, etc*
شماره افزوده	نجفی، غلامرضا، ۱۳۵۶، - گرد آورنده
شماره افزوده	آملی رود سری، علی، ویراستار
شماره افزوده	صادقی موسوی، سید کریم، ۱۳۵۶، - ویراستار
شماره افزوده	جهاد دانشگاهی، واحد آذربایجان غربی
رده بندی بکره	۱۳۹۵ ۲ طه هـ / ۱۵۷ / BP ۲۳۰
رده بندی دیویی	۶۳۰.۹۳
شماره کتابشناسی	۴۳۰۶۱۲

محل انتشار: خیابان شهید بهشتی - دانشگاه ارومیه - جهاد دانشگاهی
 پ ۱۶۵ تلفن: ۳۳۴۶۸۶۱۸ - دور نکر: ۳۳۲۴۵۳۱۰
 فروشندگانه شماره ۱: ارومیه خیابان خیام جنوبی - پاساژ ارک - کتابفروشی
 جهاد دانشگاهی - تلفن: ۳۲۲۲۱۹۳۵
 فروشگاه شماره ۲: ارومیه - پنجره - اول خیابان امینی
 ساختمان آموزش جهاد دانشگاهی ارومیه تلفن: ۳۳۴۴۴۴۹۳

واحد آذربایجان غربی

نام کتاب	طب دامپزشکی و نقش آن در فقه اسلامی
تألیف	دکتر عارف هوشیاری - دکتر غلامرضا نجفی
ویراستار علمی:	دکتر علی آملی رود سری - سید کریم صادقی
ویراستار ادبی:	مرتضی ذوالفقاری
صفحه آرای:	کانون آگهی و تبلیغات نگاران (ابراهیم تارپوردی)
طرح روی جلد:	کانون آگهی و تبلیغات نگاران (ابراهیم تارپوردی)
تایپ	ابراهیم تارپوردی پور
ناشر	جهاد دانشگاهی واحد ارومیه
نوبت چاپ	اول تابستان ۱۳۹۵
لینتوگرافی	پدیده
چاپ	پرستو
شمارگان	۱۰۰۰ نسخه
شماره شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۵۹۳۶-۴۹-۰
قیمت	۹۰۰۰۰ ریال

« حق چاپ برای جهاد دانشگاهی ارومیه محفوظ می باشد »

فهرست

۱. مقدمه مؤلفین..... ۱
۴. اصطلاحات فقهی..... ۴

فصل اول

۶. احکام و قوانین اسلام در خصوص حیوانات..... ۶
- ۱-۱ اهمیت و جایگاه حیوانات در دین اسلام..... ۶
- ۱-۲ نهی از آزار دادن و سبب هود کردن حیوانات..... ۹
- ۱-۳ تامین شرایط ادامه زندگی حیوانات..... ۱۶

فصل دوم

۲۷. احکام و قوانین ذبح حیوانات در اسلام..... ۲۷
- ۲-۱ نحوه ذبح حیوانات..... ۲۷
- ۲-۲ ذبح کننده و وسیله ذبح..... ۳۴
- ۲-۳ چیزهایی که در ذبح حیوانات مستحب است..... ۳۶
- ۲-۴ چیزهایی که در ذبح حیوانات مکروه است..... ۳۶

فصل سوم

۳۹. حیوانات حلال گوشت، حرام گوشت و قوانین آنها..... ۳۹
- ۳-۱ ماهی های حلال گوشت..... ۴۲
- ۳-۲ قسمت های حرام از حیوانات حلال گوشت و برخی دلایل علمی آنها..... ۴۷

- ۳-۳ برخی بیماری های مرتبط با خون و گزش بندپایان ۵۰
- ۳-۴ غدد لنفاوی ۵۲
- ۳-۵ هیپوفیز ۵۳
- ۳-۶ سپرز (طحال) ۵۴
- ۳-۷ دستگاه های تناسلی حیوانات ۵۶
- ۳-۸ نقش مدفوع و ادرار در انتقال بیماری ها ۵۹

فصل چهارم

- ۱- احکام اسلامی و اصول پیشگیری از بیماری های مشترک ۶۹
- ۴-۱ اهمیت بیماری های مشترک ۷۴
- ۴-۲ راههای انتقال بیماری های مشترک ۷۶
- ۴-۳ راههای جلوگیری از بیماری های مشترک بین انسان و دام ۷۷
- ۴-۴ مهمترین بیماری های مشترک بین انسان و حیوانات ۷۹
- ۴-۵ برخی بیماری های مشترک مهم که از طریق غذا منتقل می شوند ۸۹
- ۴-۶ سگ و اهمیت بهداشتی آن ۹۳
- ۴-۷ خرگوش و اهمیت بهداشتی آن ۱۰۷
- ۴-۸ بیماری های قابل انتقال از پرندگان به انسان ۱۱۳

فصل پنجم

- ۱- آناتومی عمومی حیوانات ۱۲۱
- ۱-۵ اسکلت و استخوان ۱۲۱
- ۲-۵ دستگاه ادراری و تناسلی ۱۲۱
- ۳-۵ غده پستان ۱۳۲
- ۴-۵ دستگاه گوارش ۱۳۳
- ۵-۵ دستگاه تنفس ۱۳۸
- تصاویر ۱۳۹
- منابع ۱۵۰

مقدمه مؤلفین :

در دنیای امروز بکارگیری روش های جدید درباره انسان و خصوصاً آزمایش داروهای جدید بدون انجام دادن آزمایش های مقدماتی بر روی حیوانات تقریباً غیر ممکن است. در واقع مدل های حیوانی به محققان علوم پزشکی و زیستی این امکان را فراهم می کنند که قبل از بکارگیری فرضیه ها و یافته های خود در روی انسان، اثرات و عوارض آنها را در حیوانات رد یابی کنند. چنان که در مورد بیماری هایی که برای آنها مدل حیوانی وجود ندارد، تحقیقات با مشکلات و تاخیرهای فراوانی مواجه می شود. اما اینکه پژوهشگران تا چه اندازه از دیدگاه اخلاق مجاز به انجام تحقیقات خود بر روی حیوانات هستند، یکی از دغدغه های حامیان حقوق حیوانات می رسد. به منظور آنکه می دانیم کنترل اخلاق و رعایت اصول انسانی در دنیای گسترده علمی، کاری بسیار دشوار بوده و در برخی جاها دور از دسترس و دید حامیان حقوق حیوانات انجام می شود. لذا به نظر می رسد در این موارد وجدان و آموزه های دینی، کارسازترین ابزار برای رعایت اصول انسانی و برخورد با حیوانات می باشد. بر این اساس آموزه های دینی یکی از بهترین راه ها و چراغ هدایت می تواند باشد. بر اساس آموزه های دین مبین اسلام انسان به هیچ وجه مجاز به تصرف مطلق در حیات حیوانات نیست، مگر به قدر اضطرار و با رعایت حداقل آسیب به موجودات.

طبق آیه های متعدد قرآن، احادیث و احکام اسلامی، انسان در برابر حیوانات تکالیفی دارند که اگر در انجام این تکالیف و رعایت حقوق حیوانات کوتاهی ورزند، معصیت کارند و در روز قیامت، مجازات می شوند. برای نمونه، طبق فقه اسلامی (سب)، در صورتی که مالک هر حیوانی به تأمین نیازمندی های آن اقدام نکند، بر حاکم لازم است که او را به این وظیفه اجبار کند و در صورت عدم توانایی شخص، باید افراد دیگر به این وظیفه اقدام نمایند و حیات آن حیوان را حفظ کنند.

دین اسلام برای تمامی ابعاد زندگی انسان دستورالعمل ویژه ای دارد و هر کس در هر حرفه و شغلی که قرار دارد باید احکام اسلامی مرتبط را به خوبی بداند و اجرا کند.

با توجه به گستردگی فعالیت حرفه دامپزشکی، و نیاز مبرم آن به احکام اسلامی ما را بر آن داشت تا با جمع آوری احکام مرتبط ضمن در دسترس قرار دادن این مجموعه به عنوان نیاز شغلی برای این گروه از همکاران، همزمان بتوانیم به طریق همین همکاران زحمتکش در جهت نشر احکام اسلامی مرتبط با این حرفه در بین جامعه دامپزشکی گام هایی برداریم و امیدواریم همکاران محترم این احکام را در بین دانشجویان و افراد سطح جامعه به خصوص حرفه های مرتبط مثل تولید کنندگان و توزیع کنندگان مواد غذایی با منشاء دامی گسترش دهند تا بدین طریق ضمن عمل به احکام عالیه اسلام غذای حلال برای جامعه خود تولید کنیم.

با بررسی منابع دینی از جمله قرآن مجید، احادیث و احکام اسلامی به راحتی می توان به سه نکته اساسی در خصوص نگاه اسلام به حیوانات دست یافت که بیانگر اهمیت و جایگاه رعایت اصول اخلاقی در برخورد با حیوانات و حفظ نسل جانوران و همچنین اهمیت بیماری های مشترک بین انسان و حیوانات است.

اسلام تمام قوانین و دستورات را با تکیه بر دلایل محکم وضع نموده است هرچند برخی از این رموز به تدریج با پیشرفت علم بشعور شده اند اما برای انسان ها هنوز علت برخی دیگر از این اسرار بعد از گذشت بیش از ۱۴۰۰ سال قابل فهم و دسترسی نیست.

یکی از مهمترین نگاه های اسلام توجه عمیق و جدی به موضوع پیشگیری است. اسلام اصول و نیازمندی های ذاتی انسان را برای پیروان خود بر تداپ آیات قرآن و احکام طوری آموزش می دهد که اجرای دقیق و درک صحیح اصول اسلام، نه تنها زندگی اخروی بلکه آسایش را در زندگی دنیوی برای انسان تامین می کند. پیروان واقعی اسلام با عمل به توصیه های اسلام می توانند برتر بودن این دین را نسبت به تمام کشفیات و قوانین بشر به اثبات برسانند به جرات می توان گفت پیشرفته ترین جوامع امروزی قادر به رقابت واقعی در خصوص مسایل علمی با دین اسلام نیستند. در مجموعه حاضر تلاش کردیم برخی از توصیه های اسلام که مرتبط با دامپزشکی است بر اساس منابع علمی و رساله های مجتهدین و آیه های شریفه قرآن خدمت خوانندگان ارائه دهیم شاید ما هم بتوانیم ذره ای از دریای بیکران قوانین عالی اسلام را از منظر دامپزشکی بیان کنیم.

یادآوری می کنیم که سعی کردیم مطالب به زبان ساده و عامیانه بیان شود تا برای اکثر خوانندگان قابل فهم باشد. و دست آخر اینکه اگر در دنیای متمدن کنونی تشکل هایی در پی تدوین قوانین و دستورالعمل هایی برای رعایت حقوق حیوانات هستند با اطمینان می گوییم که با مراجعه با منابع غنی دین اسلام می توان کامل ترین مجموعه ای را تدوین کرد که ضمانت اجرایی آن ایمان و اعتقاد به خداست. و هر محققى که با جان و دل این توصیه ها را درک کند، قطعاً در این مسیر دچار معصیت نخواهد شد. ضمن اینکه با رعایت این اصول و استفاده منطقی از حیوانات می تواند منشأ خدمات ارزنده برای جامعه باشد.

بسیار خوشحال خواهیم شد که پیشنهادات و انتقادات سازنده و علمی خودتان را برای چاپ های بعدی، به نشانی الکترونیکی (ایمیل) زیر ارسال نمایید.

a.hoshyarivart@gmail.com و g.najafi2006@yahoo.com

ارادتمند شما - نویسندگان